

IMANTS LANCMANIS
ANGELIKA BERČI/BERTSCHY

BERTSCHY

ARHITEKTA PAULA MAKSA BERČI UN VIŅA DĒLU
DEVUMS LIEPĀJAI

DAS WERK DES ARCHITEKTEN
PAUL MAX BERTSCHY
UND SEINER SÖHNE IN LIEPĀJA/LIBAU

SATURS

Uldis Sesks Priekšvārds	8	Rīgas Komerbankas Liepājas nodaļa	172
Imants Lancmanis Priekšvārds	10	Krievijas Valsts bankas Liepāja nodaļa	174
Angelika Berči BERČI DZIMTAS VĒSTURE		Strādnieku nams – darba birža	176
Ievads	13	Liepājas peldu iestāde	178
Pludmale un parks	14	Sv Annas baznīca	180
Jaunība Štrausbergā un Berlīnē Izceļošana uz Baltiju	15	Latvijas metodistu baznīca	186
“Vācu māja” Stendera ielā	17	Sv Aleksandra Nevska baznīca	188
Sv Trīsvienības baznīca – evaņģēliski luteriskās	17	V Rīges nams (K Valdemāra ielā 16)	190
vācu draudzes baznīca		V Rīges nams (K Valdemāra ielā 14)	192
Parks, kūrmaija, peldu iestāde	18	V Rīges nams (Kūrmaijas prospektā 21)	196
Viesošanās Emīlijas mājā un Gulbju dīķis	18	K Meijera nams	198
Kūrmaijas prospekts un muzejs	19	N fon Ramedlova nams	200
Nikolaja ģimnāzija	21	P M Berči ģimenes nams	202
Rīges nams, Vilhelmīnes iela	22	G D Puherta villa	206
Republikas iela – agrāk Nikolaja iela	22	Volheima (vēlāk A Zeligmana) villa	208
Peldu iela 44 – “Berči māja”	23	N Pinesa villa	210
Peldu iela 15 – “Zalā māja”	23	H Skirmunta villa	212
Berči ģimene jaunas dzimtenes meklējumos (1939–1945)	25	N Kacnelsona nams	214
Rātsnams – Rožu iela 6	29	H Grabes dzīvojamais nams un aptieka	220
Sv Annas baznīca – Kūru laukums	30	F Bēblera (vēlāk M Dasela) villa	222
“Metalurģis” – Jaunliepāja	31	Barona F fon Noldes villa	224
Vecā kapsēta	33	H Demmes (vēlāk G Šmita) villa	226
Noslēgums	35	L Rostovska villa	228
Pateicība	37	V Rīges villa	229
Pēcvārds	37	Ā Andresa villa	230
Imants Lancmanis PAULS MAKSS BERČI UN LIEPĀJAS ARHITEKTŪRA		J K Šneidera īres nams	232
RĪGA	39	K A Zakovska īres nams	234
DAUGAVPILS	40	Ā Andresa īres nams	236
LIEPĀJA	43	H Martensa īres nams	238
Pirmie soļi	43	Z Zalomonoviča īres nams	240
Pirmie darbi	47	Ā Bliferta īres nams	242
Sabiedriskās un publiskās celtnes	51	M Gordīna īres nams	244
Sakrālās celtnes	75	L Demmes nams	245
Privātās dzīvojamās ēkas un villas	78	H A Groses īres nams	246
Vasarnīcas jūras krastā	83	G Rīges īres nams (Republikas ielā 11)	248
Īres namu	89	Stinci īres nams	252
Īres namu jaunajā gadsimtā	111	J Ā Tilca īres nams	254
Rūpnieciskās celtnes	115	Blifertu īres nams	255
Rūpnīcas	115	G Rīges īres nams (Toma ielā 19)	256
Nohktavas	121	G Rīges īres nams (Republikas ielā 13)	257
Kapu arhitektūra	125	H Kleina īres nams	260
Fināls un izskaņa	127	J F Kalvīna īres nams	261
Atsauces	131	U Stinci īres nams	262
BERČI MANTOJUMS		P M Berči īres nams (Peldu ielā 44)	264
Marijas meitenu patversme	138	I fon Bernera īres nams	268
Navigācijas skola	140	Firmas <i>Hagen & Soldani</i> nams	270
Miertiesnešu plēnumu nams	142	F Āzes īres nams	271
Pilsētas trīsgadīgā skola	144	P Mamonova īres nams	272
Pilsētas slimnīca	146	M Hercberga īres nams	274
Jaunliepājas ugunsdzēsēju depo	148	F Hempelas īres nams	276
Pilsētas cietums	150	M Fišera īres nams	277
Nikolaja ģimnāzija	152	A Milulesa īres nams	278
Ģilžu nams un Biržas banka	156	Barona fon der Ropa nams	280
Apgabaltiesas nams	158	Dzīvojamais nams F Brīvzemnieka ielā 58	281
Polīcijas valdes nams	160	A Kīlera eļļas fabrika	282
N fon Ramedlova tirdzniecības nams/	162	<i>Vicander & Larson</i> korķa un linoļa fabrika	284
viesnīca <i>Hôtel de Rome</i>		AS <i>Boecker & Co</i> kantora ēka	288
V Bonica konditoreja	166	Alus fabrika <i>Ramsay & Co</i>	290
G Meijera dzīvojamais nams un veikals	170	Nohktava Pasta ielā 4	291
Adlera dzīvojamais nams un veikals	171	Nohktavas Kaiju ielā	292
		A Vītes un L Hīkes kapliča	294
		Stinci ģimenes kapliča	296
		V Rīges kapliča	298

INHALTSVERZEICHNIS

Uldis Sesks Vorwort	8	Libauer Abteilung der Russischen Staatsbank	174
Imants Lancmanis Vorwort	10	Arbeiterhaus – Arbeitsbörse	176
Angelika Bertschy FAMILIENGESCHICHTE BERTSCHY		Badeanstalt in Libau	178
Einleitung	13	St Annenkirche	180
Strand und Park	14	Methodistenkirche Lettlands	186
Jugend in Strausberg und Berlin, Aufbruch ins Baltikum	15	Hl Alexander-Newski-Kirche	188
„Deutsches Haus“ in der Stendera-straße	17	Haus W Riege (K Valdemāra-Straße 16)	190
St Dreifaltigkeitskirche – evangelisch lutherische Kirche der deutschen Gemeinde	18	Haus W Riege (K Valdemāra-Straße 14)	192
Park, Kurhaus, Badehaus	18	Haus W Riege (Kūrmājas-Prospekt 21)	196
Wohnen bei Emilia und der Schwanenteich	19	Haus des K Meyer	198
Kurhausprospekt und Museum	20	Haus des N von Ramedlow	200
Nikolaigymnasium	21	Haus P M Bertschy	202
Riege Haus, Wilhelminestraße	22	Villa G D Puchert	206
Republikstraße – früher Nikolaistraße	23	Villa Wohlheim (später A Seligmann)	208
Badestraße 44 – „Bertschy Haus“	23	Villa N Pines	210
Badestraße 15 – „Grünes Haus“	24	Villa des H Skirmunt	212
Die Bertschys suchen eine neue Heimat (1939–1945)	26	Haus N Katzenelsohn	214
Rathaus – Rosenstraße 6	30	Wohnhaus und Apotheke H Grabbe	220
St Annenkirche – Kurenplatz	31	Villa Ph Baebler (später M Dassel)	222
<i>Metallurgs</i> – Neu-Libau	32	Villa des Barons F von Nolde	224
Alter Friedhof	33	Villa H Demme (später G Schmidt)	226
Schluss	35	Villa L Rostowsky	228
Danksagung	37	Villa W Riege	229
Nachwort	37	Villa A Andres	230
Imants Lancmanis PAUL MAX BERTSCHY		Haus J K Schneider	232
UND DIE ARCHITEKTUR DER STADT LIBAU		Haus K A Sakowsky	234
RIGA	39	Haus A Andres	236
DUNABURG/DAUGAVPILS	40	Haus H Martens	238
LIBAU	42	Haus S Salomonowitz	240
Die ersten Schritte	42	Haus A Bliefert	242
Die ersten Werke	47	Haus M Gordin	244
Gesellschaftliche und öffentliche Bauten	52	Haus L Demme	245
Sakrale Bauten	74	Haus H A Grosse	246
Private Wohnhäuser und Villen	78	Haus G Riege (Republikas-Straße 11)	248
Sommerhäuser am Meeresufer	83	Haus Stunzi	252
Miethäuser	89	Haus J A Thielitz	254
Miethäuser im neuen Jahrhundert	111	Haus Bliefert	255
Industrielle Bauten	115	Haus G Riege (Toma-Straße 19)	256
Werke	115	Haus G Riege (Republikas-Straße 13)	257
Speicher	120	Haus H Klein	260
Friedhofsarchitektur	124	Haus J F Kalwin	261
Finale und Ausklang	126	Haus U Stunzi	262
Anmerkungen	131	Haus P M Bertschy (Peldu-Straße 44)	264
DAS ERBE VON BERTSCHY		Haus I von Berner	268
Marien-Mädchenhospiz	138	Haus der Firma <i>Hagen & Soldani</i>	270
Navigationsschule	140	Haus F Äze	271
Friedensgericht	142	Haus P Mamonow	272
Dreijährige Stadtschule	144	Haus M Herzberg	274
Stadtkrankenhaus	146	Haus F Hempel	276
Feuerwehrdepot in Neu-Libau	148	Haus M Fischer	277
Stadtgefängnis	150	Haus A Milules	278
Nikolai-Gymnasium	152	Haus Baron von der Ropp	280
Gildenhaus und Borsenbank	156	Wohnhaus (F Brīvēznieka-Straße 58)	281
Bezirksgericht	158	Olfabrik A Kieler	282
Haus der Polizeiverwaltung	160	Korken- und Linoleumfabrik <i>Vicander & Larson</i>	284
Kaufhaus N von Ramedlow/ <i>Hôtel de Rome</i>	162	Kontorgebäude der AG <i>Boecker & Co</i>	288
Konditorei W Bonitz	166	Bierbrauerei <i>Ramsay & Co</i>	290
Wohnhaus und Geschäft G Meyer	170	Speicher (Pasta-Straße 4)	291
Wohnhaus und Geschäft Adler	171	Speicher (Kaju-Straße)	292
Libauer Abteilung der Rigaer Kommerzbank	172	Mausoleum für A Witte und L Huecke	294
		Mausoleum der Familie Stunzi	296
		Mausoleum für W Riege	298